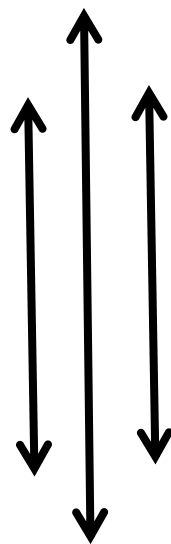

सिस्ने गाउँसभाको बैठकमा
उपाध्यक्ष श्री गोबरधन बुढाज्यूबाट प्रस्तुत
सिस्ने गाउँपालिकाको
आ.व. २०७७।०७८ को

वार्षिक आय व्यय विवरण

सिस्ने गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिको कार्यालय

रुकुमकोट, रुकुम पूर्व

२०७७।०३।१०

१. मुलुकको संघीय पुनसंरचना सँगै विधिवत रूपमा स्थापित सिस्ने गाउँपालिकाको गरिमामय यस सभामा आ.व. २०७७/०७८ को वार्षिक बजेट प्रस्तुत गर्न पाउँदा गौरवको अनुभूति गरिरहेको छु । यस ऐतिहासिक अवसरमा सर्वप्रथम म देशको आमूल परिवर्तनका लागि नेपाली जनताले विभिन्न कालखण्डमा गरेका ऐतिहासिक महान जनयुद्ध, जनआन्दोलन, लगायत न्यायपूर्ण सबै आन्दोलनमा आफ्नो अमूल्य जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने शहीदहरु प्रति उच्च सम्मानका साथ हार्दिक श्रद्धान्जली गर्दछु । साथै घाइते तथा बेपत्ता नागरिकहरुप्रति उच्च सम्मान प्रकट गर्दछु । राजनीतिक सामाजिक परिवर्तनमा नेतृत्वदायि भूमिका निर्वाह गर्ने सबै अग्रजहरुप्रति आदरभाव प्रकट गर्दछु ।
२. लोकतन्त्रको आधारस्तम्भको रूपमा रहेको स्थानीय तहका जनप्रतिनिधिहरुले आ-आफ्नो जिम्मेवारी सम्हालि सक्नुभएको छ । स्थानीय तहको गठन पश्चात संघीयता कार्यान्वयन र लोकतन्त्र संस्थागत हुनुका साथै स्थानीय स्तरको मागमा आधारित विकास र शासन सञ्चालन जनता आफै प्रत्यक्ष सहभागी हुने अवसर प्राप्त भएको छ । हाम्रो लागि स्थानीय तहको सरकार कार्यान्वयन अभ्यासका दृष्टिकोणले केही नयाँ छ । त्यसैले स्थानीय सरकारको सबै Functionaries परिपूर्ण नभएको अवस्था छ । यसर्थ हाम्रो वर्तमान जटिल एवं चुनौतिपूर्ण भएतापनि विगत गौरवपूर्ण छ र हाम्रो भविष्य उज्वल र सम्भावनायुक्त छ । विगतको केन्द्रकृत र एकात्मक शासक व्यवस्थाले सिर्जना गरेका सबै प्रकारका असमानता, उत्पिडनहरुको अन्त्य गर्दै सबैको समान र अर्थपूर्ण सहभागिता सुनिश्चित गरी दिगो ,फराकिलो आर्थिक वृद्धिका साथ आर्थिक विकास गर्दै सबै नेपाली जनताको मुहारमा खुशी ल्याउने नेपालको संविधानको अभिष्ट पूरा गर्नुछ । यसका लागि स्थानीय तहको सरकारको भूमिका अत्यन्त महत्वपूर्ण हुने मैले ठानेको छु । हाम्रो विकासका लागि आफैले नै छनौट र कार्यन्वयन गर्न संवैधानिक रूपमा अधिकार सम्पन्न भएकाले पनि स्थानीय तहको सरकारलाई साधन स्रोतले सम्पन्न बनाउन आवश्यक छ । यतीवेला नवीनतम् सोच र अधिकतम् प्रयासले स्थानीय तहको जग बलियो बनाउने विशेष अवसरको रूपमा पनि लिएको छु ।

अध्यक्ष महोदय,

३. नेपालको संघिय शासन प्रणालीलाई सुदृढ गर्न स्थानीय तहको शासन सञ्चालन तथा विकास निर्माणमा प्रत्यक्ष रूपमा आफै सहभागी हुन पाउने गरी ऐतिहासिक रूपमा अधिकार सम्पन्न भएका छौं । यस मानेमा राजनैतिक क्षेत्रमा हामीले ऐतिहासिक फड्को मारेका छौं । राजनीतिक प्रणालीप्रति नागरिकको भरोसा पुनस्थापित भएको छ । अबको बाटो जनचाहना अनुरूपको विकास निर्माण र दिगो, फराकिलो र तीव्र आर्थिक वृद्धि र समतामूलक वितरण सहितको आर्थिक विकास गरी देशलाई समुन्नत बनाउनु हो । यो समयलाई आर्थिक सामाजिक रुपान्तरणको अवसको रूपमा सदुपयोग गरी संविधान र जनचाहना अनुरूप आत्मनिर्भर र स्वाधीन अर्थतन्त्र निर्माण गर्ने स्वस्थ प्रतिस्पर्धात्मक अर्थ व्यवस्था हाम्रो प्रस्थान बिन्दु हो भने समाजवाद उन्मुख अर्थतन्त्र हाम्रो गन्तव्य हो ।
४. मुलुकले उत्साहप्रद आर्थिक वृद्धिदर हासिल गरिरहेको अवस्थामा एक्कासी विश्वमा मानवजातिको कलंकको रूपमा देखिएको नोभेल कोरोना भाइरस कोभिड १९ को महामारीले हाम्रो मुलुक पनि आक्रान्त वन्यो र

अर्थतन्त्र धरासायी बन्यो । यस गाउँपालिकाले पनि सोहीअनुरूप आर्थिक विकासको पथ अनुसरण गर्नुपर्ने अवसर र चुनौति दुवै हाम्रो अगाडि आएको छ । नेपालको संविधानले निदिष्ट गरेका मौलिक हक, राज्यका निर्देशक सिद्धान्त र नीतिहरु, पन्ध्रौं योजनाले परिलक्षित गरेका उद्देश्यहरु तथा दिगो विकासका लक्ष्यहरु हासिल गरी सन् २०३० सम्म नेपाललाई मध्यमस्तरीय आय भएको मुलुकमा स्तरोत्तर गर्ने मुलुकको लक्ष्यलाई आधार मानी यस गाउँपालिकामा पनि स्थानीय माटो सुहाउँदो बजेट तथा योजना निर्माण गर्नुपर्ने अवस्थामा सोहीअनुरूप बजेट विनियोजन गरिएको छ ।

अध्यक्ष महोदय,

५. यी सम्भावनाहरुलाई मूर्तरूप दिन यस गाउँपालिकाको अर्थतन्त्रमा देखिएका मूलभूत चुनौतिहरु यस प्रकार प्रस्तुत गरेको छु :

(क) स्थानीय तहको शासनको सार्थक कार्यान्वयन

साविक एकात्मक र केन्द्रकृत राज्य प्रणालीको अभ्यास भइरेहको अवस्थामा संघीयता र स्थानीय तहको सरकार नौलो प्रयोग हो । यस गाउँपालिकाको संस्थागत, प्राविधिक र स्रोत परिचालन क्षमता वृद्धि गर्ने तथा पूर्वाधार निर्माणको लागि आवश्यक आन्तरिक स्रोतको व्यवस्था र सन्तुलन गर्ने कार्य चुनौतिपूर्ण छ ।

यस गाउँपालिका भित्र सञ्चालन हुने विकास आयोजनाहरुको कमजोर तयारी र व्यवस्थापकीय क्षमता, निर्माण व्यवसायीको कमजोर वित्तीय र प्राविधिक क्षमता, कानूनी नीतिगत र प्रक्रियागत जटिलताका कारण आयोजनाहरु तोकिएको समय सिमाभित्र सम्पन्न हुन नसक्ने तथा आयोजना कार्यान्वयनमा संलग्न सरोकारवालाहरुको काम गर्ने उत्साहमा कमी, नतिजा प्राप्त प्रतिको उदासिनता र समग्र मानवीय क्षमताको कमीका कारण कार्यान्वयन क्षमता कमजोर हुने देखिन्छ । तसर्थ संरचनागत अन्यौलता हटाएर नियमित अनुगमन र व्यवस्थापनमा प्रभावकारिता ल्याई लक्ष्य बमोजिम कार्यसम्पादन गर्न अवसरमा परिणत गर्नु पर्नेछ ।

(ग) आन्तरिक उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि

विदेशबाट आएका र वेरोजगार युवाहरुलाई स्थानिय माटो र हावापानी सुहाउँदो उत्पादनका कृयाकलापहरु माथि संलग्न गराइ वेरोजगारी कम गर्न सार्वजनिक निजी र सहकारी क्षेत्रको लगानी सहकार्यबाट उत्पादकत्व र उत्पादन वृद्धि गर्नुपर्ने देखिन्छ । उत्पादित वस्तुको उचित बजार व्यवस्थापनका माध्यम खोजि गरी आन्तरिक तथा बाह्य बजार सुनिश्चित गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

(घ) औपचारिक अर्थतन्त्रको विकास

आर्थिक क्षेत्रको ठूलो हिस्सा औपचारिक क्षेत्रभन्दा बाहिर रहेको कारण अर्थतन्त्रको वास्तविक पहिचान गर्न गाह्रो भइरहेको अवस्थामा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको वृद्धि क्रमशः हुदै गरेको छ र सबै आर्थिक कारोवारहरुलाई औपचारिक दायरामा ल्याई सबै आर्थिक कारोवारहरु बैकिङ प्रणाली

मार्फत गर्दै आइरहेको छ । तर सहकारी समूह र संस्थाहरु अपेक्षाकृत रुपमा परिचालित नहुदा लघु वित्त संस्थाहरुद्वारा स्थानीय पूजी परिचालनको नाममा पूजी भित्रीनुको साटो बाहीरीएको अवस्था छ ।

(ड) सार्वजनिक निर्माणको गुणस्तरीयता र संरक्षण

सार्वजनिक निर्माण कार्यको सुक्ष्म सुपरिवेक्षण, निर्माण व्यवसायिहरुको कमजोर क्षमता र सघन अनुगमनको अभावमा निर्माण भएका संरचनाहरु छोटो समयमा नै जीर्ण र लथालिङ्ग हुने गरेका छन् । सार्वजनिक निर्माणको गुणस्तर कमजोर रहेको अवस्थामा यसमा सुधार गरी सार्वजनिक निर्माणको गुणस्तर वृद्धि गर्नुपर्ने र दोहोरो तेहेरो खर्च रोक्नुपर्ने र निर्मित सार्वजनिक सम्पत्तिको उचित उपयोग र संरक्षण कार्य चुनौतिपूर्ण छ । यस कार्यमा हामी जनप्रतिनीधिहरु, सरोकारवालाहरुको भूमिका महत्त्वपूर्ण रहने देखिन्छ ।

(च) सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको विकास

भौगोलिक विकटताका साथै सूचना तथा सञ्चारको पहुँच नभएकाले विकास निर्माण कार्यान्वयन आपसी सेवा प्रवाहका क्रममा असहजता पैदा हुनुका साथै लागत समय र स्रोत महँगो पर्न जान्छ । गाउँपालिकाभित्रका सबै जनताले सूचना तथा सञ्चारमा सहज रुपमा पहुँच स्थापित गर्नका लागि आवश्यक सूचना तथा सञ्चार प्रविधिहरुको पूर्वाधारहरुको निर्माण र निजी क्षेत्रलाई आकर्षण गर्ने कार्यमा कठिनाइ छ ।

(छ) सुशासन अभिवृद्धि

कानूनको परिपालना सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता सुदृढ र सक्षम संस्थागत सुशासन कायम गरी सेवा प्रवाहमा प्रभावकारीता ल्याउन सक्षम कर्मचारी, असल व्यवसायि र सहयोगी समाजको निर्माण गर्ने कार्य चुनौतिपूर्ण छ ।

अध्यक्ष महोदय,

६. हाम्रा सामु माथि थुप्रै चुनौतीहरु रहेता पनि नयाँ घरको जग बलियो र मजबुद बनाउन आम जनताको उल्लेख्य तत्परता र सहभागिता, मौद्रीक तथा गैरमौद्रीक साधन परिचालन मार्फत समृद्ध सिस्ने निर्माण गर्ने अवसर प्राप्त भएको छ । विद्यमान अवसरहरुको सदुपयोग र चुनौतिहरुको सामाना गर्ने गरी आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ को बजेट तयार गरिएको छ । यो बजेटका उद्देश्यहरु यसप्रकार प्रस्तुत गरेको छु :

- स्थानीय तहको सरकारको प्रभावकारिता अभिवृद्धि गरी संघिय सरकारको अनुभूति दिलाउन सहयोग गर्ने ।
- गाउँपालिकाबाट प्रवाह हुने सेवामा आम जनताको पहुँच स्थापित गर्ने ।
- स्थानीय स्रोत साधनको समुचित परिचालन मार्फत दिगो, समावेशी र उच्चदरको आर्थिक वृद्धि हासिल गर्ने ।
- आर्थिक स्थायित्व कायम गर्ने तथा लगानीको वातावरण निर्माण गर्ने ।

● आर्थिक सामाजिक विकास सम्भावनाहरूको खोजी गरी कार्यान्वयनको उपयुक्त व्यवस्था मिलाउने ।
. यी उद्देश्यहरू हासिल गर्नको लागि आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ को बजेटमा प्राथमिकताहरू देहाय बमोजिम निर्धारण गरिएको छ :

- स्थानीय तहको सरकारको कार्यान्वयन र सेवा प्रवाहमा गुणस्तर,
- खानेपानी र सरसफाई
- स्थानीय सडकको निर्माण र स्तरउन्नती,
- उत्पादन उत्पादकत्व वृद्धि ,
- कृषिको आधुनिकीकरण, व्यावसायीकरण र यान्त्रिकरण
- पर्यटन पूर्वाधारको विकास र प्रवर्द्धन,
- लैंगिक समावेशीकरण, लक्षित समूह विकास कार्यक्रम,
- शिक्षा तथा स्वास्थ्यमा सुधार
- लघु तथा साना जलविद्युत उत्पादन, प्रसारण र वितरण,
- सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको विकास र गुणस्तर,
- सहकारी
- वन तथा भू-संरक्षण ,जलवायु परिवर्तन अनुकूलन ,
- विपद् जोखिम न्यूनिकरण जल उत्पन्न प्रकोप न्यूनिकरण
- संस्थागत विकास तथा शासकीय सुधार ।

अध्यक्ष महोदय ,

७. अब यिनै चुनौति उद्देश्य र प्राथमिकताको सेरोफेरोमा रहेर तयार गरिएको आर्थिक वर्षको बजेट तथा कार्यक्रमहरू देहाय बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ ।

८. नेपालको संविधानमा व्यवस्था भए बमोजिम स्थानीय तहको सरकारको कार्यपालिकीय, व्यवस्थापकीय र न्यायपालिकीय हैसियत प्राप्त गरेको अवस्थामा गाउँ गाउँमा सिंहदरबारको अधिकार स्थानान्तरण भएको छ । स्थानीय तहले प्रवाह र विकास निर्माणका कार्यहरू आफै सञ्चालन गर्न सक्ने अवस्थाको सिर्जना गर्न नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारले अन्तर स्थानीय तह वित्तीय हस्तान्तरण अन्तरगत वित्तीय समानिकरण अनुदान, समपुरक अनुदान, विशेष अनुदान, राजश्व बाण्डफाण्ड, शशर्त अनुदान प्रदान गरेको छ । अनूसूची ८ मा भए बमोजिम विषयगत मन्त्रालयहरूबाट स्थानीय तहबाटै सञ्चालन हुने गरी मार्गदर्शन र स्रोत उपलब्ध गराइएकोमा सोही अनुरूप बजेट विनियोजन भएको छ । विभिन्न अनुदान शिर्षकहरू सहित प्राप्त कार्यक्रमलाई सोहि अनुसार कार्ययोजना बनाई कार्यान्वयनमा ल्याउने व्यवस्था गरिएको छ ।

आर्थिक विकास

कृषि

९. परम्परागत कृषि प्रणालीलाई व्यवसायिक एवं प्रतिस्पर्धात्मक कृषि प्रणालीमा रूपान्तरण गरी दिगो विकासको माध्यमबाट जीवनस्तरमा सुधार ल्याउन स्थानीय आवश्यकता र सम्भाव्यता अनुरूप कृषि क्षेत्रको विविधिकरण र व्यवसायीकरणको आधार तयार गरिने छ । कृषि पेशालाई सम्मानजनाक पेशाको रूपमा विकास गरी आय तथा रोजगारी सिर्जना, दिगो र सन्तुलित विकास, खाद्य उत्पादनका क्षेत्र पहिचान गरी ती क्षेत्रमा प्रयाप्त लगानी गरिने छ । कृषि पकेट क्षेत्र तोक्दा नगदमा आधारित आलु सुन्तला, सिमी, कागती, लसुन, बाखापालन, भैसीपालन, मत्स्यपालन, कुखुरापालन र मौरीपालनलाई विशेष जोड दिइ विशेष कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याइनेछ । प्रमुख बालीहरुको उत्पादनमा आत्मनिर्भर हुने नेपाल सरकारको नीतिलाई आत्मसा तगर्दै थोपा स्पीडकल तथा कुलो सिंचाइ मलखाद, बीउ विजनको उपलब्धतामा सुधार गरिने छ ।
१०. निजी सहकारी र सहकारी साभेदारीको अवधारणा अनुरुपा कृषि क्षेत्रको विविधिकरण र व्यवसायिकरणका लागि कृषि विकास कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिने छ । कृषि तथा पशु बीमा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाइनेछ । भौगोलिक परिवेश, तुलनात्मक लाभ र बाली विशेष अनुसारको कृषि उत्पादन क्षेत्रहरु मार्फत कृषि उपज उत्पादन भण्डारण, प्रशोधन र बजारीकरणका लायि यस गाउँपालिकाका सबै वडाहरुमा कृषि सहकारी, कृषि उपज संकलन केन्द्र, शित भण्डार स्थापना गरी प्रवर्द्धनमा जोड दिइनेछ ।
११. संविधान प्रदत्त खाद्य सम्बन्धी अधिकारलाई सुनिश्चित गर्दै कृषि उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्ने तथा आधारभूत खाद्य वस्तुको उत्पादनमा आत्मनिर्भरता हासिल गर्न माटो परिक्षण केन्द्र र कृषि ल्याब, नर्सरी उत्पादन, संकलन केन्द्र, शीतघरको प्रबन्ध गरिनेछ । सहुलियतपूर्ण पशुपालन ऋणको व्यवस्था, एक टोल एक उत्पादन प्रवर्द्धन लगायतका कार्यक्रमहरु लागू गरिनेछ । भौगोलिक अवस्था तथा आवश्यकताको आधारमा १ करोड २८ लाख ४० हजार बजेट विनियोजन गरिएको छ ।

पर्यटन

१३. ऐतिहासिक, धार्मिक, साँस्कृतिक, पुरातात्विक र प्राकृतिक सम्पदाहरुको पहिचान अध्ययन, संरक्षण, प्रवर्द्धन एवं प्रचारप्रसार मार्फत पर्यटन प्रवर्द्धनमा जोड दिनुका साथै युद्ध पर्यटन लगायत कुत्रिम प्रवर्द्धन एवं संरचनाहरुको निर्माण तथा संरक्षणमा जोड दिन बजेट विनियोजनको व्यवस्था गरिएको छ । साथै यस गाउँपालिकाका महत्वपूर्ण पर्यटकीय क्षेत्रहरु कमलदह, ढुन्ड स्थल, देउराली गुफा, तातो पानी, सिस्ने हिमाल, गुप्तादह, बेस क्याम्प संरक्षण तथा संवर्द्धनमा जोड दिनुका साथै प्रचार प्रसार गरी आन्तरिक एवं बाह्य पर्यटकहरुको आकर्षण मार्फत प्रवर्द्धनमा रु ५० लाख बजेट विनियोजन गरिएको छ ।

गाउँगाउँमा सहकारी: घरघरमा भकारी

१४. सबै सहकारी संस्थाहरूले स्थानीय सम्भावना अनुसार उत्पादन तथा उद्योगहरूमा एक सहकारी मुख्य चिनारीको अवधारणा अनुसार काम गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिनेछ । उत्पादन गरिएका उत्पादन वस्तुहरूको उचित मूल्य प्राप्त गर्न सक्ने गरी मुख्य मुख्य बजारहरूमा सहकारी बजारहरूको विकास गरिनेछ । सहकारी क्षेत्रलाई प्रवर्द्धन गर्दै राष्ट्रिय विकासमा अत्याधिक परिचालन गर्ने नेपालको संविधानमा व्यवस्था भएको राज्यको नीति अनुरूप सहकारी संस्थाहरूको स्तरोन्नती र प्रवर्द्धनका लागि आवश्यक बजेट रु ४३ लाख ४० हजार विनियोजन गरिएको छ।

पूर्वाधार विकास

सूचना तथा सञ्चार

१५. यस क्षेत्रभित्र सबैले सूचना तथा सञ्चारको सहज पहुँच स्थापना गर्न सार्वजनिक संस्थान तथा निजी क्षेत्रको आगमनलाई प्रवर्द्धन गर्ने नीति लिइनेछ । ठाउँ ठाउँमा सञ्चार टावर स्थापना ,टेलिफोन लाइन विस्तार तथा ब्रोडब्याण्ड इन्टरनेट विस्तार र आवश्यक व्यवस्थाका लागि तत्काल सम्भाव्यता अध्ययन कार्य थालनी गरिनेछ । एफ.एम. रेडियो र सञ्चार सुविधा नपुगेका बस्तीमा सुविधा र पुगेका स्थानहरूको प्रभावकारिताका लागि विशेष योजना थालिने छ । यी विषयहरूमा अध्ययन अनुसन्धान तथा परामर्शका लागि बजेट रु २१ लाख विनियोजन गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ ।

स्थानीय सडक तथा पुल

१६. अन्तर गाउँपालिका, अन्तर वडा र अन्तर गाउँसम्म सडक सञ्जा विस्तारका लागि सडक नपुगेका ठाउँहरू प्वाड र सिस्नेमा नयाँ ट्रायाक खोलिने छ । सडक यातायातलाई निरन्तर सुचारु गर्न तथा अन्य विकास निर्माण कार्यका लागि थप हेभी इक्विपमेन्टको व्यवस्था गरिनेछ । वस्तीस्तरबाट माग भई आए बमोजिमका सडक र पुल निर्माण तथा स्तरोन्नतीका लागि स्थानीय सडक तथा पुल क्षेत्रतर्फ रु १ करोड ८४ लाख बजेट विनियोजन गरिएको छ ।

विद्युत तथा ऊर्जा विकास

१७. गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका साना तथा लघु जलविद्युत आयोजनाहरूलाई स्तरोन्नती र सुधार गरी सञ्चालनका लागि अनुदान रकम उपलब्ध गराउने व्यवस्था गरिएको छ । समग्र ऊर्जा क्षेत्रमा कुल रु १ करोड २० लाख रकम विनियोजन गरिएको छ ।

शहरी विकास तथा भवन निर्माण

१८. गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका मुख्य बजारहरूलाई व्यवस्थित र सुविधासम्पन्न गतिशिल शहर निर्माणका लागि आवश्यक अध्ययनका लागि बजेट विनियोजन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । सामाजिक ,साँस्कृतिक तथा ऐतिहासिक पहिचान नमेटिने गरी ग्रामीण बस्तीलाई व्यवस्थित बसोबासयुक्त गतिशिल शहरमा रूपान्तरण गरिनेछ । गाउँपालिकाभित्र रहेका सबै घरहरूको तथ्याङ्क संकलन तथा वर्गिकरण कार्य तीव्र रूपमा अघि बढाइने र गाउँपालिकाको डीजीटल प्रोफाल निर्माणलाई जोड दिइनेछ । शहरी विकास तथा भवन निर्माण सम्बन्धी स्थानीय परिवेशका आधारमा कडाइका साथ कार्यान्वयन गरिनेछ । सिस्ने गाउँपालिकामा एकीकृत

व्यवस्थित, वैज्ञानिक, सुरक्षित र हरित गाउँ शहर, सडक निर्माणको लागि योजना बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ । समग्र भवन तथा सहरी विकास तर्फ आवश्यक रकम रु १ करोड ३९ लाख २३ हजार बजेट विनियोजनको गरीएको छ ।

सामाजिक विकास

शिक्षा

१९. निरन्तर शिक्षा, सबैका लागि शिक्षा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिँदै शैक्षिक क्षेत्रको गुणस्तरका लागि समयसापेक्ष गुणस्तर कायम गर्न सूचना तथा सञ्चार प्रविधि ICT पूर्वाधारमा जोड दिइनेछ । सामुदायिक विद्यालयहरूमा शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न विद्यालयलाई नमुना विद्यालय निर्माणको लागि आवश्यक भौतिक संरचना निर्माण, मेशनरी औजार, सुविधायुक्त शौचालयको निर्माण, बैकल्पिक (दुर शिक्षा) शिक्षा शिक्षण, पुस्तकालय स्थापना लगायत विद्यालय सुधार योजना कार्यान्वयनका लागि शिक्षा तर्फ रु १ करोड ४ लाख ३१ हजार रकम बजेट विनियोजन गरिएको छ ।

स्वास्थ्य सेवा

२०. कुनै पनि नागरिकले आर्थिक अभावमा आधारभूत स्वास्थ्य उपचारबाट बन्चित हुनुपर्ने अवस्थालाई अन्त्य गर्न आगामी दुई वर्षभित्र सबै गाउँवासीले स्वास्थ्य विमा गर्ने लक्ष्य सहित स्वास्थ्य बीमा योजना कार्यान्वयनमा ल्याउन आवश्यक पहल गरिनुका साथै सबै वडाहरूका स्वास्थ्य चौकीहरूबाट गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिएकोछ । गाउँपालिका अन्तरगतका वडन ६ र ८ मा स्वास्थ्य शिविर सञ्चालनका साथ स्वास्थ्य संस्थाहरूमा समग्र स्वास्थ्य गुणस्तरका लागि ल्याव र एक्सरेका लागि बजेट विनीयोजन गरिएको छ । यस वर्ष स्वास्थ्य शिक्षा छात्रवृत्ति र छोरी विमा कार्यक्रममा बजेट विनीयोजन गरिएको छ । विश्व महामारीको रूपमा फैलिएको कोभीड १९ को रोकथाम र नियन्त्रण, क्वारेन्टाइन व्यवस्थापन लगायत समग्र स्वास्थ्य क्षेत्रमा गुणस्तरीयता कायम गर्न आवश्यक बजेट रु ९६ लाख २२ हजार ५ सय बजेट विनियोजन गरिएको छ ।

युवा, खेलकूद तथा मनोरञ्जन

२१. खास गरी युवा वर्गमा व्यवसायिकता र उद्यमशीलता विकास गर्न सामाजिक परिचालन सहभागिता र नेतृत्व विकासका साथसाथै खेलकूद र मनोरञ्जन क्षेत्रसँग सम्बन्धित कार्यक्रमहरू कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ । खेलकूद क्षेत्रको प्रवर्द्धन गर्न खेलकूद तथा साँस्कृति संरक्षण प्रबर्द्धन, मनोरञ्जन विषयका लागि रु १६ लाख रकम बजेट विनियोजन गरिएको छ ।

सरसफाइ तथा खानेपानी

२२. “सफा र शुद्ध खानेपानी, सरसफाइ गर्ने हाम्रो बानी” स्वच्छ वातावरण निर्माण र शुद्ध खानेपानी व्यवस्थापनका लागि सिस्ने गाउँपालिकाका सबै वडाका जनताहरूमा पिउने पानीको सुविधा सहज रूपमा पुऱ्याउन नयाँ खानेपानी आयोजना निर्माण पुराना आयोजनाको मर्मत सम्भार गरी नियमित गराउनुका

साथै स्वच्छ पिउने पानीका लागि आवश्यक जनचेतना अभिवृद्धि गर्न कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । स्वच्छ खानेपानीमा सबैको पहुँच अभिवृद्धि गरिनुका साथै सरसफाइमा विशेष ध्यान दिइनेछ । फोहोर व्यवस्थापनका लागि घरघरमा कुहिने र नकुहिने फोहोर वर्गीकरण गरी संकलन गर्ने कार्य कडाइका साथ कार्यान्वयन गरिनेछ । यसका लागि रु ५४ लाख रकम बजेट विनियोजन गरिएको छ ।

लैङ्गीक समानता र सामाजिक समावेशिकरण

२३. महिला, बालबालिका, अपाङ्ग, आदिवासी जनजाति, अल्पसंख्यक समुदाय (बादी), दलित, ज्येष्ठ नागरिक र विपन्न वर्ग क्षेत्र समुदायको उत्थानको लागि व्यवस्थित योजना र कार्यक्रम बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ । यसको लागि रु ६० लाख ५० हजार बजेट विनियोजन गरिएको छ ।

वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन

वन तथा भू-संरक्षण र जलाधार

२४. वन क्षेत्रको उत्पादकत्व र वन पैदावारको उत्पादनमा वृद्धि गर्ने कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ । वन क्षेत्रको विकास र विस्तारको लागि वैज्ञानिक वन व्यवस्थापन कार्यलाई अगाडि बढाइने छ । सामुदायिक वन विकास कार्यक्रम, पहिरो गएको र नाजुगा डाँडाहरूमा वृक्षारोपण, एक घर एक विरुवा अभियान, डालेघाँस रोप्ने कार्यलाई अभियानको रूपमा सञ्चालन गरिनेछ । जल तथा भूमिको संरक्षण, पानीको मुहानहरूको संरक्षणको लागि प्रत्येक वडामा अभियान सञ्चालनका लागि आवश्यक बजेट विनियोजनको व्यवस्था गरिएको छ । मुहान सफा राख्ने, मुहान वरिपरी विरुवा रोप्ने, मुहान संरक्षण गर्ने कार्यलाई कडाइका साथ लागू गरिनेछ । विषयगत समिति र शाखाहरूसँगको समन्वय कार्यान्वयन गर्ने गरी रु ४ लाख रकम बजेट विनियोजन गरिएको छ ।

विपद् व्यवस्थापन

२५. सबै वडामा विपद् न्युनिकरण समिति गठन गरी विपद् प्रतिकार्यका लागि जनचेतना फैलाउन वडास्तरमा सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । विपद् कोभिड १९ महामारी व्यवस्थापन योजना कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ । तत्काल प्रतिकार्य तथा राहतका लागि विपद् जोखिम कोषको स्थापना गरी निश्चित रकम उक्त कोषमा सञ्चित हुने व्यवस्था मिलाइने छ । विपद् व्यवस्थापन तर्फ रु ३५ लाख रकम बजेट विनियोजन गरिएको छ ।

२६. जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रणको लागि जोखिमयुक्त स्थानहरूको पहिचान गरी तटबन्धनको व्यवस्था गरिनेछ । यसको लागि १० लाख ४० हजार रकम बजेट विनियोजन गरिएको छ ।

संस्थागत विकास, सुशासन तथा सेवा प्रवाह

२७. सार्वजनिक प्रशासनलाई स्वच्छ, सक्षम, निष्पक्ष, पेशागत अनुशासनप्रति प्रतिवद्ध, पारदर्शी, भ्रष्टाचारमुक्त, प्रविधिमुक्त, जनउत्तरदायी र सहभागितामूलक बनाउन पदाधिकारी र कर्मचारीहरूलाई समय समयमा ज्ञान, सीप अभिवृद्धि गर्ने खालको क्षमता विकास तालिम अभिमुखिकरण तथा पुनर्ताजगी सम्बन्धी तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।

२८. संस्थागत क्षमता सुदृढीकरण गरी सेवाप्रवाहलाइ प्रभावकारी बनाउन आवश्यक पूर्वाधार निर्माण आधुनिक नागरिक वडापत्र, सेवा प्रवाहमा मापदण्ड निर्माण तथा सेवाप्रवाहमा विद्युतीय सूचना प्रविधिको विकासका लागि अध्ययन, विकास र सञ्चालनका आवश्यक बजेट विनियोजन गरिएको छ । आधारभूत व्यवस्थापन गरी गाउँपालिका कार्यालय र वडा कार्यालयहरुको भौतिक साधन सम्पन्न गराउन आवश्यक रकम विनियोजन गरिएको छ ।
२९. विद्युतीय शासनको अवधारण अवलम्बन गर्न गाउँपालिका कार्यालयमा थप मेशिनरी औजारको व्यवस्थाका साथै सबै वडा कार्यालयहरु कम्प्युटर ,फोटोकपी सहितको प्रिन्टर जडानको साथै तत्काल सम्भव हुने वडा कार्यालयमा Landline फोनका साथै इन्टरनेट जडानको व्यवस्था मिलाइनेछ । अन्य वडा कार्यालयमा पनि नियमित सञ्चारका लागि आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ । वडा कार्यालयमा मेशिनरी औजार नियमित सञ्चालनका लागि विद्युत सुविधा नपुगेका वडा कार्यालयमा सोलार र विद्युत लाइन जडान भएका वडा कार्यालयहरुम वैकल्पिक इन्धनको रुपमा इन्भर्टर (Inverter) व्यवस्था गरिनेछ । यसका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
३०. आम नागरिकको सूचनाको हकको प्रत्याभूति दिलाउन तथा सूचना तथा तथ्याङ्क व्यवस्थापनको लागि सूचना तथा अभिलेख केन्द्रको स्थापना गरिनेछ । संगठनले गरेका कार्य प्रगतिको सम्बन्धमा सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परिक्षण, सार्वजनिक परिक्षण व्यवस्थापन परिक्षण व्यवस्थापन गुनासो व्यवस्थापनमा उपयुक्त विधि निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
३१. आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ को बजेटको विनियोजन र स्रोतको व्यवस्था सम्बन्धी योजना देहाय बमोजिम रहेको छ
३२. आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ का लागि रु. ५२ करोड ६९ लाख ३३ हजार ५ सय रुपैया विनियोजन गरिएको छ । कुल विनियोजनमध्ये चालु तर्फ रु ३९ करोड ९४ लाख ८९ हजार ५ सय र पुँजीगत तर्फ २९ करोड ५४ लाख ४४ हजार रहेको छ ।
३३. आगामी आर्थिक वर्षका लागि अनुमान गरिएका खर्च व्यहोर्ने स्रोतहरुमध्ये आन्तरिक राजस्वबाट रु ९ करोड ३ लाख वित्तिय समानीकरण अनुदानबाट रु ९९ करोड ३८ लाख ९२ हजार, सशर्त अनुदानबाट २३ करोड ५ लाख ५० हजार र अल्याबाट रु ५ करोड ९९ लाख २८ हजार ८ हुने प्रक्षेपण गरिएको छ ।

अध्यक्ष महोदय,

३५. आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ का लागि आन्तरिक राजस्व परिचालन नीतिका उद्देश्य निम्नानुसार रहेका छन् :

- वडा कार्यालय र गाउँ कार्यपालिकाबीच परस्पर सहयोग, सहकार्य र समन्वयको वातावरण निर्माण भई सबै प्रकारका आर्थिक क्रियाकलापहरुलाई करको दायरामा समेटी अधिकतम् राजस्व परिचालनमा जोड दिने र राजस्व चुहावट नियन्त्रण गर्ने ।
- आन्तरिक राजस्व परिचालनमा दिगो वृद्धिदर हासिल गरी स्थानीय वित्त प्रणालीलाई सुदृढ तुल्याउने गरी राजस्व प्रणालीमा सुधार गर्ने ।

- स्वच्छ एवं पारदर्शी कर प्रणाली अवलम्बन गर्दै राजस्व प्रणालीलाई समन्यायिक एवं लगानीमैत्री बनाउने ।
- आन्तरिक राजस्वका थप स्रोतहरु पहिचान गरी मौजुदा आन्तरिक करका दरहरुलाई लागत प्रभावी बनाउने
- कृषि लगायत अन्य क्षेत्रको उत्पादन र उपादकत्व बढाई निर्यात प्रवद्धन गर्ने ।
- हामीले तिरको कर हाप्पै लागि भन्ने नाराका साथ सबै नागरिकमा कर तिर्ने प्रवृत्तिको विकास गर्ने ।

३६. माथि उल्लेखित उद्देश्य हासिल गर्नको लागि देहाय बमोजिमका नीति तथा कार्यक्रमहरु अवलम्बन गरिनेछन् :

- सार्वजनिक सेवा र राजस्व बीचमा तादात्म्यता कायम गर्दै कर नतिर्ने व्यक्ति वा नागरिकलाई कर नतिरेसम्म सार्वजनिक सेवाबाट वन्चित गराउने नीतिको अवलम्बन गरिनेछ ।
- करको दरभन्दा दायरा विस्तारलाई प्राथमिकता दिई करदायरालाई थप फराकिलो बनाउँदै लगिनेछ ।
- राजस्व संकलनको लागि आगामी आ. व. देखि कर अशुली गर्न आन्तरीक जनशक्तिलाइ कर संकलकको रुपमा परिचालन गरी कर अशुलीमा तिव्रता दिइने छ ।
- कर प्रणालीमा प्रक्रियागत सरलीकरणका लागि प्रशासनिक, कानुनी तथा प्राविधिक विषयहरुमा एकरूपता र स्पष्टता हुने गरी सुधारको प्रस्ताव तयार गरी लागु गरिनेछ ।
- करदाताले तिरेको करको जानकारी दिने गरी एकीकृत कार्ड बनाई निजलाई उपलब्ध गराइनेछ र सोही कार्डको आधारमा सेवाप्रवाह र विकास निर्माणका कार्यमा संलग्न हुने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- न्यून बिजकीकरण, चोरी निकासी ,पैठारी र अवैध व्यापार रोकथामका लागि विशेष रणनीति अवलम्बन गरिनेछ,
- करदाता तथा नागरिकता लागि सूचनामूलक एवं सचेतना अभिवृद्धि सम्बन्धी करदाता शिक्षा कार्यक्रमहरुलाई निरन्तर रुपमा सञ्चालन गरिनेछ । यस्तो शिक्षा, सूचना र चेतना सम्बन्धी कार्यहरु आवश्यकता अनुसार निजी, गैरसरकारी, उपभोक्ता हितकारी एवं पेशागत संघ संस्थाहरु समेतको सहभागिता र समन्वयमा सञ्चालन गरिनेछ ।

अध्यक्ष महोदय,

३७. बजेट तर्जुमा तथा बजेट छपफलको क्रममा आ-आफ्नो तर्फबाट सुभावा सम्पूर्ण पदाधिकारी, कर्मचारी, वृद्धिजीवि, नागरिक समाज तथा सामुदायिक संस्था सबैमा हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु ।
३८. अन्त्यमा समृद्ध सिस्ने गाउँपालिका निर्माणका लागि प्रत्यक्ष/ अप्रत्यक्ष रुपमा निरन्तर सहयोग ,सद्भाव र चासोका साथ उत्प्रेरणा र सहयोग प्रदान गर्नुहुने आम शुभेच्छुक, सिस्नेवासी जनता, करदाता, सरकारी, गैरसरकारी तथा सामुदायिक संस्थाहरुप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु। जसरी बजेट तर्जुमा सहयोग र सद्भाव प्राप्त भयो त्यसैगरी बजेटको सफल कार्यान्वयनमा पनि सबैको खुला सहयोग अपेक्षा गर्दछु ।
३९. गाउँपालिकाको पोषण स्थितिमा सुधार गर्न सहयोग हुदै आएको बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रमको निम्ती गाउँपालिकाको तर्फबाट रु ७ लाख बजेट व्यवस्था गरिएको छ ।

- ४० ग्रामिण गरिबी न्यूनीकरण गर्ने नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकारको नीति तथा कार्यक्रम बमोजिम सिस्ने गाउँपालिकामा कार्यान्वयन हुने मुख्यमन्त्री ग्रामिण विकास कार्यक्रमअन्तर्गत कार्यक्रम बनाई लागु गरिनेछ । जसका लागि ६० लाख रकम विनियोजन गरिएको छ ।
- ४१ सिस्ने गाउँपालिकाले प्राथमिकतामा राखेर आर्थिक विकास, सामाजिक विकास तथा पूर्वाधार विकासका लागि ५ नं प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने १ करोड ५० लाख समपुरक अनुदान समेत बजेट व्यवस्था गरिएको छ ।

धन्यवाद
गोवर्द्धन बुढा
उपाध्यक्ष सिस्ने गा पा

!